

12.5.2025

Eduskunnan puolustusvaliokunta
PuV@eduskunta.fi

Puolustusvaliokunta tiistai 13.05.2025 klo 10.30 / HE 26/2025 vp / Lausuntopyyntö

HE 26/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa ja siihen liittyviksi laeiksi

Säteilyturvakeskus (STUK) kiittää mahdollisuudesta lausua.

STUKille säädettäisiin 1. lakiehdotuksessa valvontatehtäviä (99 ja 100 §). Perusteluissa todetaan valvonnan käytännössä tapahtuvan radioaktiivisten aineiden kuljetuksen osalta yhteistyössä Pääesikunnan teknillisen tarkastusosaston kanssa. STUK arvioi, että joissakin tilanteissa sen voisi olla vaikeaa siviiliviranomaisena huomioida esimerkiksi PV-VAKin nojalla sotilasstandardeihin perustuvaa erityissääntelyä, jolla poiketaan siviili-VAK-säännöksistä.

STUK kiinnittää huomiota 10 §:n 3 momenttiin. Perustelujen mukaan pykälä vastaa siviili-VAK-lain 8 §:n säännöksiä. Momentissa toimivaltaisena viranomaisena mainitaan kuitenkin ainoastaan Tukes. Siviili-VAK-laissa tältä osin viitataan "toimivaltaiseen viranomaiseen", jolloin STUK on toimivaltainen luokka 7:n osalta. Nyt ehdotettu sääntely poikkeaa siis siviili-VAK-lain säännöksistä ja viranomaisten toimivaltajaosta. STUKin näkemyksen mukaan on aiheellista vielä varmistaa, että valvonta ja toimivaltuudet toimivat myös luokka 7:n osalta oikein kautta lakiehdotusten.

Lain 11 §:ssä säädettäisiin vaarallisen aineen kuljettamisesta hävitettäväksi. STUKin näkemyksen mukaan luokan 7 vaarallisten aineiden osalta tämä voisi koskea säteilylähteiden ja ydinaineiden kuljettamista esimerkiksi loppusijoitettavaksi. Luokka 7 tulisi rajata pykälän soveltamisalan ulkopuolelle, koska sääntely voisi olla muuten ongelmallista säteilylain ja ydinenergiain lain säännösten kannalta. Pykälän perusteluissa mainitaan soveltamistilanteeksi maastosta löytyvät ampumatarvikkeet ja räjähteet. STUK ehdottaa harkittavaksi, että pykälää rajattaisiin niin, että se vastaisi tarkemmin sitä sääntelytarvetta, joka perusteluissa on selostettu.

Säteilylain 37 ja 41 §:ää ehdotetaan muutettavaksi 10. lakiehdotuksessa. Muutettavaksi ehdotettavat momentit koskevat tilanteita, joissa säteilylain nojalla tarvitaan turvallisuuslupa korkea-aktiivisen umpilähteen kuljettamiseen. STUKin näkemyksen mukaan voimassa olevat lainkohdat soveltuvat lähtökohtaisesti kaikkiin

12.5.2025

radioaktiivisen aineen maantie- ja raidekuljetukseen sellaisenaan, eikä muutostarvetta nyt ehdotetulla tavalla ole. Jos PV-VAK-laista johtuu turvallisuusneuvonantajalle sellaisia lisävaatimuksia tai siviili-VAK-lakiin nähden poikkeavia vaatimuksia, joita on perusteltua edellyttää säteilylaissa tarkoitetulta säteilyturvallisuusasiantuntijalta ja -vastaavalta PV-VAK-lain alaisissa korkea-aktiivisten umpilähteiden kuljetuksissa siviili-VAK-lain lisäksi tai sijasta, STUK ehdottaa harkittavaksi sääntelyn toteuttamista siten, että säännöksessä viitataan siviili-VAK-lain sijaan PV-VAK-lain vaatimuksiin. STUK kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että voimassa olevan säteilylain 41 §:n mukaan säteilyturvallisuusvastaavana voi toimia myös sellainen henkilö, jolla on turvallisuusneuvonantajan todistus. Muutosehdotuksen johdosta turvallisuusneuvonantajan todistus tulisi PV-VAK-lain alaisissa korkea-aktiivisten umpilähteiden kuljetuksissa aina pakolliseksi ("on oltava") eikä vaihtoehtoiseksi ("voi toimia") tavaksi täyttää vaatimus.

Johtaja

Markku Kivioja

Yksikön päällikkö

Ville Haataja

